ESG

Ewolucja czy (r)ewolucja?

Jak ESG wpłynie na rozwój polskich firm?

Edycja 2023 | Raport przygotowany przez:

IKSYNC

SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

ESG

Znów czegoś od nas chcą!

Na Zachodzie Sygnalista. A u nas? Kabel!

To jest pewien rachunek, który musimy bardzo szybko teraz zapłacić.

Pamiętajmy, że ziemię pożyczamy od naszych dzieci.

Kolejne RODO?

My w Polsce o prawach pracowniczych naprawdę niewiele wiemy.

To koniec świata jaki znamy?

Mamy potencjał, aby to poukładać zanim zagraniczny kapitał nam to poukłada.

Kultura organizacyjna? Do zmiany.

W długim terminie szansa. Ale w krótkim? Duża uciążliwość.

Ograniczenie mocy produkcyjnych.

To koniec folwarcznych przedsiębiorców.

Dostosuj się lub zgiń.

Nie ma już zysku za wszelką cenę, tylko trzeba zastanowić się i i jaki koszt tego zysku się generuje.

W końcu zadbamy o lepsze jutro

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

O Organizatorach

Firma badawcza i konsultingowa iKsync - działa głównie w branży finansowej, wyspecjalizowana w badaniach rynku, badaniach zachowań i preferencji inwestorów, optymalizacji obszarów sprzedaży oraz działaniach edukacyjnych w obszarze finansów i inwestycji np. "Trampki na giełdzie" czy współorganizacja największej w Polsce i jednej z większych w Europie konferencji Invest Cuffs. Realizuje otwarte projekty badawcze m.in. dotyczące inwestorów indywidualnych i ich obszarów zainteresowań inwestycyjnych np.: "Polak Inwestor" oraz "Polki i ich inwestycje".
Więcej: www.iksync.com

Sieć Przedsiębiorczych Kobiet - fundacja, która buduje sieć aktywnych zawodowo kobiet. Wspiera kobiety w budowaniu i rozwijaniu ich biznesów. Podstawą fundacji jest założenie, że wyposażając kobiety w biznesie w ekspercką wiedzę, kontakty oraz dając im wsparcie, sprawimy, że będą sprawcze i niezależne finansowo. Fundacja łączy programy edukacyjne z motywującymi formatami budującymi pewność siebie. Tworzy własne narzędzia, działa międzynarodowo. Wierząc w zasadę, według której trwała zmiana jest możliwa, potrzebna jest współpraca sektora publicznego, prywatnego i edukacyjnego, tworzy przestrzeń na dialog pomiędzy tymi sektorami. Sieć Przedsiębiorczych Kobiet zrzesza około 50 000 kobiet.
W Sieci można wyróżnić dwie grupy kobiet liderek - członkinie Klubu Black Swan Prestige (klub inwestorek indywidualnych) i Klubu Mentorek. Od początku istnienia fundacja uczy kobiety, jak samodzielnie inwestować i jak świadomie podejmować decyzje na temat własnych finansów.
Więcej: www.siecprzedsiebiorczychkobiet.pl

Organizatorzy:

Partnerzy:

Czy jesteśmy gotowi na ESG? - założenia badania i raportu

Badanie przeprowadzone zostało w charakterze badania jakościowego w ramach grup dyskusyjnych o charakterze FGI przeprowadzonych 31 maja 2023 roku podczas jubileuszowej *XX Konferencji Sieci Przedsiębiorczych Kobiet "Make The Change"*, dedykowanej tematyce ESG.

Wiodącym pytaniem badawczym było pytanie:
Czy ESG to ewolucja czy rewolucja? Jak ESG wpływa na rozwój polskich firm i jak wpłynie na ich kondycję w najbliższych latach?

Celem badania było wykazanie czy polskie firmy, w zależności od ich wielkości i stopnia dojrzałości organizacyjnej są gotowe na zaangażowanie zasobów ludzkich, czasowych, kapitałowych na odpowiedź trendom ESG - zarówno tym dyktowanym przez legislację, jak tym nieformalnie dyktowanym przez konsumenta, odbiorcę towarów i usług.

Wśród zakresów obserwacji wzięte zostały następujące obszary: świadomość trendów i wymogów ESG; identyfikacja wyzwań w zmianach organizacyjnych; ocena wpływu ESG na biznes - szansa czy zagrożenie dla funkcjonowania firmy; wdrożenia - jak firmy odpowiadają na wyzwania ESG, jakie mają plany.

W ramach badania przeprowadzone zostały trzy tematyczne grupy dyskusyjne po 6 lub więcej osób. Każda z grup skoncentrowana była na tematyce ESG ze szczególnym naciskiem w kierunkach E, S lub G. Gośćmi grup dyskusyjnych byli przedstawiciele trzech rodzajów środowisk - przedstawiciele dużych i średnich firm, przedstawiciele małych firm i przedstawiciele sektora finansowego, wywodzący się z instytucji finansowych. Celem doboru uczestników było spotkanie różnych perspektyw postrzegania trendów ESG.

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

Słowo od organizatorek

Skrót ESG odmieniany jest przez media finansowe, korporacje i duże organizacje przez wszystkie przypadki. W tym gronie mamy świadomość legislacji w obszarze ESG, która wkracza do świata przedsiębiorczości powodując znaczne zmiany. Mamy też świadomość zmian w trendach społecznych, które wywierają ogromny wpływ na to jak przedsiębiorstwa myślą o swojej przyszłości.

Czy jednak tę świadomość mają wszyscy polscy przedsiębiorcy, których zjawisko ESG dotknie wcześniej czy później? Jak na ESG patrzą mikro, małe i średnie polskie firmy? Czy ESG stoi już przed ich oczami? Czy polscy przedsiębiorcy w swojej masie mają świadomość nieuchronności zmian i jak postrzegają te zmiany? Czy postrzegają je jako potrzebne w służbie społeczeństwu i środowisku, a szerzej - w trosce o lepsze jutro? Czy może jako kolejny element biurokracji i uciążliwości narzucanej już i tak obciążonemu "papierami" przedsiębiorcy?
W końcu - jak ESG dotknie firmy MŚP bezpośrednio legislacyjnie lub pośrednio poprzez wpływ jaki będą wywierać na małych ich duzi kontrahenci? Czy te zmiany okażą się ewolucyjne dla polskiej małej przedsiębiorczości czy będą niebezpieczną rewolucją?

Pomysł na badanie "ESG - ewolucja czy (r)ewolucja?" zrodził się przy okazji planowania jubileuszowej *XX Konferencji Sieci Przedsiębiorczych Kobiet "Make The Change"*, dedykowanej tematyce ESG i na bazie naszych wieloletnich doświadczeń w pracy z podmiotami MŚP, obserwacji jak sięgają po kolejne etapy rozwoju i jakie trudności przed nimi stoją.

Z jednej strony widzimy zasadność i potrzebę zmian w trosce o zdrowsze społeczeństwo i planetę w lepszej kondycji, kibicując trendom ESG i ich popularyzacji wśród przedsiębiorców. Z drugiej jednak strony mamy do czynienia z polskimi przedsiębiorcami i przedsiębiorczyniami, którzy zmagają się z wieloma barierami wzrostu na co dzień, zastanawiając się jak te nowe wyzwania wpłyną na ich przyszłość.

Polska stoi podmiotami MŚP i w tym od lat tkwi nasza siła. Jaki wpływ będzie na nią miało ESG i czy jesteśmy w stanie przekuć tę zmianę na swoją przewagę konkurencyjną? Na te pytania staramy się odpowiedzieć w niniejszym raporcie, zachęcając Państwa do lektury, refleksji i odpowiedzialnego myślenia o tym jak może wyglądać przedsiębiorczość jutra.

Dorota Czekaj Prezeska Zarządu, Założycielka Sieci Przedsiębiorczych Kobiet
Izabela Kozakiewicz-Frańczak, Managing Partner iKsync, Wiceprezes Fundacji Invest Cuffs

Eksperckim okiem - perspektywa przedsiębiorcy

Widać już pewne przejawy rewolucji ESG

Moim zdaniem ESG z jednej strony stanowi ewolucję w podejściu do zarządzania przedsiębiorstwami, a z drugiej rewolucję.

Ewolucja ESG wynika z rosnącej świadomości społecznej i zwiększonego zainteresowania inwestorów, oraz klientów zrównoważonym rozwojem i społeczną odpowiedzialnością przedsiębiorstw. Firmy coraz bardziej widzą konieczność uwzględniania aspektów środowiskowych, społecznych i związanych z zarządzaniem korporacyjnym w swojej strategii firmy i działaniach operacyjnych. Jednak można również dostrzec elementy rewolucyjne w rozwoju ESG. Rewolucja polega na zmianach systemowych i przekształceniach w sposobie prowadzenia biznesu. Wzrost świadomości kryzysu klimatycznego, nierówności społecznych i innych problemów globalnych wymaga bardziej radykalnych działań. Widać już pewne przejawy rewolucji ESG, takie jak przyspieszony rozwój innowacyjnych technologii, zmiany w preferencjach konsumentów, którzy coraz bardziej oczekują odpowiedzialnego podejścia od firm, oraz wprowadzania nowych regulacji i standardów związanych z ESG.

Prowadząc firmę medtech widzę, że ESG ma duże znaczenie, ponieważ ten sektor łączy innowacyjne technologie z opieką zdrowotną oraz wpływa na zdrowie i dobro pacjentów. Firmy te angażują się w rozwój nowoczesnych rozwiązań, takich jak telemedycyna, sztuczna inteligencja czy monitorowanie zdrowia. Niektóre również działają na rzecz zapewnienia równego dostępu do nowoczesnej opieki zdrowotnej poprzez rozwijanie i dostarczanie technologii medycznych, które są bardziej przystępne cenowo dla różnych grup społecznych. Wdrażanie zasad ESG w firmach medtech może przynieść szereg korzyści zarówno dla samej firmy, jak i dla pacjentów oraz społeczeństwa.

Dorota Matczak, Założycielka i CEO PhiLabs S.A.

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

Eksperckim okiem - perspektywa rynku kapitałowego i mediów

Nieuwzględnianie ESG w analizie potencjału inwestycji niesie ryzyko

Z perspektywy funduszy inwestycyjnych kwestie raportowania ESG mają coraz większe znaczenie.
Dzięki coraz szerszemu reportingowi ESG w zagranicznych, ale też coraz częściej w polskich firmach, możemy poszerzać zakres inwestycyjny portfeli promujących aspekty ESG. Elementy ESG nabierają coraz większego znaczenia w kontekście długoterminowego rozwoju firm, a nieuwzględnianie ich w analizie potencjału danej inwestycji niesie ryzyko narażenia na negatywne efekty finansowe w przyszłości.

Katarzyna Juras, Zarządzająca portfelami ESG / Analityk, PKO TFI S.A.

Nadal nieuświadomione przez wielu inwestorów i przedsiębiorców

Pojęcie ESG, mimo że już dobrze znane instytucjom rynku kapitałowego, spółkom giełdowym, korporacjom, pozostaje nadal nieuświadomione przez wielu inwestorów indywidualnych i przedsiębiorców. To się jednak zmienia, co obserwujemy jeśli chodzi o zainteresowanie tematem zarówno w naszych mediach jak i podczas konferencji Expo Invest Cuffs dla inwestorów, które organizujemy od lat. Ciekawi mnie jak trendy ESG i ich wpływ zarówno ze strony przepisów prawa jak i ze strony preferencji konsumenta i inwestora indywidualnego, zmienią w dłuższym terminie przedsiębiorstwa - zarówno emitentów jak i te firmy, które pozostają poza giełdą.

Marcin Wenus, Prezes Zarządu Fundacji Invest Cuffs, Założyciel Grupy Medialnej Comparic

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

Eksperckim okiem - perspektywa inwestora

Poprzez regulacje próbujemy narzucić jedną definicję dobra

Rynki najszybciej reagują na zmiany społeczne i gospodarcze. Giełdy pierwszą falę zainteresowania ESG mają już więc za sobą. Napędzały ją dobre wyniki „dobrych" inwestycji w latach 2015-2020. Potem przyszło jednak covidowo-ukraińskie „sprawdzam" i brudna energia wróciła do łask. Stopy zwrotu nie są więc obecnie głównym motorem napędowym rewolucji ESG. I może dobrze. Przecież tych zmian nie napędza chciwość, ale chęć czynienia dobra.

Ciągle otwarte pozostaje pytanie, czy to „dobro" powinno być uwzględniane, jak zysk i ryzyko, w ocenie inwestycji. Czy do tradycyjnych miar, opartych na dwóch wymiarach, należy dodać trzeci – impakt? Moim zdaniem, tak. Dlatego od kilku lat ewangelizuję rynek i namawiam do dobrego inwestowania. Jednocześnie jednak, akceptuję, że inni inwestorzy mogą mieć odmienne zdanie. Nie chcą mieszać finansów z ekologią czy równością społeczną.

I tu widzę główny problem – próbujemy poprzez regulacje narzucić jedną definicję dobra. Tymczasem nie jest ono czymś obiektywnym. Takie podejście budzi opór inwestorów, napędzany jeszcze ciągle niedostatecznie wiarygodnymi i porównywalnymi danymi i greenwashingiem.

Dobrego inwestowania!

Przemysław Barankiewicz, CFA, Szef Finax na Polskę

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

Eksperckim okiem - perspektywa specjalistek ds. ESG

To od ludzi wszystko się zaczyna i na nich kończy

Jako prawniczce są mi bliskie zagadnienia związane z ładem korporacyjnym, czyli ostatnią „literą” ESG. Mimo to, szczególną uwagę zwracam na kwestie społeczne. To będzie prawdopodobnie najważniejszy i najtrudniejszy obszar wprowadzania zmian. Mamy niską świadomość prawną w tym zakresie, a dodatkowo związane z nim aspekty miękkie są niełatwe do mierzenia.
Jednak to od ludzi wszystko się zaczyna i na nich kończy.

Agata Maj, Menedżerka ds. Zrównoważonego Rozwoju ESG, Grenevia S.A.

Szansa i konieczność przywrócenia równowagi

ESG wyznacza kierunek w jakim przedsiębiorstwa powinny iść, aby działać w odpowiedzialny sposób. To szansa i konieczność przywrócenia równowagi w dbałości o naturę i społeczeństwo.

Magdalena Puchalska-Nielaba, Ekspertka ds. Zrównoważonego rozwoju i ESG

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

Zagadnienia omawiane w raporcie

1. **Liczy się pierwsze wrażenie ...** Jakie pierwsze odczucia wzbudza termin ESG w głowach przedsiębiorców?
2. **Biurokracja czy realna zmiana?** Jaki faktyczny, realny wpływ będą miały trendy ESG na gospodarkę, przedsiębiorców, konsumentów?
3. **Czy to już?** Jaka jest świadomość w zakresie ESG wśród polskich przedsiębiorców - dużych, średnich, małych? Czy czują potrzebę zmian? Czy już są w zmianie czy jeszcze nie?
4. **Przepisy czy klient?** Czy na postrzeganie ESG jako kierunku nieuchronnych zmian większy wpływ będzie mieć legislacja czy otoczenie biznesowe (klient, odbiorca)?
5. **Ewolucja czy rewolucja?** Czy zmiany związane z ESG będą ewolucyjne czy rewolucyjne dla przedsiębiorców? Jak te zmiany mogą wpłynąć na przyszłość firm - na ich efektywność organizacyjną, rentowność?
6. **Szansa czy zagrożenie?** Czy zmiany związane z ESG są szansą czy zagrożeniem polskich przedsiębiorców?

W raporcie omawiamy jak powyższe zagadnienia wyglądają w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw w stosunku do przedsiębiorstw o rozbudowanej strukturze organizacyjnej, korporacji.
Po każdej z części prezentujemy wybrane, ciekawe cytaty z rozmów, warte zatrzymania i refleksji.

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

1/6 Liczy się pierwsze wrażenie

Na start dyskusji uczestnikom każdej z grup zadawane było pytanie o to kiedy po raz pierwszy zetknęli się z terminem ESG, jak dawno miało to miejsce i jakie pierwsze uczucia / odczucia wzbudził u nich termin i problematyka ESG.

Znowu coś od nas chcą!
Najczęściej pojawiająca się pierwsza myśl to myśl o uciążliwości nowych wymogów, biurokracji, nowych obowiązkach, które zostaną narzucone przedsiębiorcom i tak obciążonych nadmiarem przepisów prawa.
W tym obszarze nie ma znacznej różnicy pomiędzy wskazaniami reprezentantów środowisk korporacyjnych, firm MSP czy sektora finansowego.

A może jednak szansa na lepszy świat?
Z drugiej strony często pojawiał się wątek, powiązany z pewnego rodzaju refleksją o lepszym świecie, o tym, że ESG odpowiada na potrzebę naprawy otaczającego nas świata. Być może to koniec świata jaki znamy, ale też odpowiedź na potrzebę zmian w obszarze ekologii, rynku pracy czy społeczeństw i problemów z jakimi dziś się borykają.

1/6 Liczy się pierwsze wrażenie

Młodzi? Na TAK!
Znaczne różnice w tych pierwszych odczuciach widoczne są w odbiorze ESG wśród młodszego pokolenia, które weszło na rynek pracy nie dalej niż 10 lat temu w stosunku do osób, które są na rynku pracy dłużej. Przedstawiciele młodszego pokolenia wskazują ESG jako coś bardziej naturalnego, potrzebnego, wręcz niezbędnego dla dzisiejszego świata. Natomiast pozostali widzą w ESG więcej uciążliwości, choć nie bez dostrzegania pozytywnych stron tej zmiany.

U nas? To już w firmowym DNA!
A my? Od kiedy wiemy o ESG? Od wczoraj!
Istotne różnice pojawiają się, dosyć intuicyjnie, pomiędzy przedstawicielami firm o rozbudowanych strukturach organizacyjnych, a przedstawicielami firm mikro, małych czy średnich. O ile dla przedstawicieli firm dużych termin ESG jest znany od kilku lat i traktowany jako element jeśli nie będący już w strategii firmy, to stojący na priorytetowym miejscu w kolejce do zajęcia miejsca w tej strategii, o tyle dla przedstawicieli firm mikro, małych czy średnich bywa często zupełną nowością, nawet jeśli ESG może w niedalekiej przyszłości istotnie wpłynąć na funkcjonowanie przedsiębiorstwa.

1/6 Liczy się pierwsze wrażenie - cytaty warte refleksji

Pierwsza myśl? Znowu coś od nas chcą!

Pierwsza wizja to była - no to będą kolejne obowiązki. Znowu będzie trzeba to wdrożyć. I jak to zrobić? Kogo zaangażować? Natomiast później, jak się zacząłem przyglądać temu, to pojawił się jakiś sens.

Pierwsze skojarzenie było z tym, że będzie to ograniczenie mocy produkcyjnych, ograniczenie produkcji czy zmniejszenie wydajności tej produkcji, że będzie miało to bardzo duży wpływ tak naprawdę na wszystko. Także już koniec kupowania bluzek szytych przez dzieci z Bangladeszu. Ktoś będzie musiał za godziwą płacę to szyć, więc ten koszt pójdzie w górę. Pierwsza myśl, to że to koniec pewnego świata.

Na razie czuję, że mnie nie dotyczy, bo jesteśmy małym przedsiębiorstwem. Ale wiem, że chcę wejść na giełdę, chcę być duża, więc czuję, że to prędzej czy później nastąpi, że będzie mnie to dotyczyło i że będę musiała się z tym zmagać. Pierwsze uczucie to to, że znów jakaś tam biurokracja i znowu jakieś dodatkowe obowiązki. Ale z drugiej strony fajnie, że to się tak zmienia ku dobremu. Dobrze, że i przedsiębiorstwa będą czuły odpowiedzialność za to środowisko, za społeczeństwo, za relacje z akcjonariuszami. Wydaje mi się, że sama idea jest bardzo fajna i pozytywna.

1/6 Liczy się pierwsze wrażenie - cytaty warte refleksji

Moja pierwsza refleksja? To była ulga, takie "Nareszcie!". Bo przekonanie managerów, decydentów, przyzwyczajonych do innego świata, do takich zmian, tak zupełnie bez legislacji nie byłoby możliwe.

Nie ma już zysku za wszelką cenę, tylko trzeba zastanowić się i i jaki koszt tego zysku się generuje.

Pierwsze wrażenie? Taki mocny nacisk regulacyjny, obowiązki, dodatkowe sprawy, cuda wianki wymyślają. Natomiast jak się w to wgryzłem, no to okazało się, że to ma znacznie więcej sensu niż z takiego pierwszego spojrzenia. Bo nie chodzi o to, żeby wypełniać jakieś papiery, tylko chodzi o to, żeby prowadzić firmę w taki sposób, który nie jest sprzeczny z ideą życia w społeczeństwie, w środowisku. Żeby nie być zawodnikiem, który goni tylko dla zysku, tylko żeby robić to w sposób zrównoważony. Żeby nie traktować tego jako centrum kosztów, tylko właśnie wpisać je sobie w spojrzenie, w perspektywę długoterminową i zobaczyć, że to też przynosi korzyści.

Ja jestem chyba już tym pokoleniem, które to ma we krwi.

To jest trochę pozbycie się tych, którzy są tak mocno nastawieni na zysk. Bo warto jednak przyjrzeć się temu, że możemy mieć negatywny wpływ, że mamy negatywny wpływ i nie może to tak wyglądać dalej. To jest ten moment, że możemy coś zmienić. Z drugiej strony jest to trochę przykre, że musi nadejść sztywna regulacja dla przedsiębiorców, zmobilizowanie, żeby się zastanowili, w jaki sposób podejmują decyzje biznesowe.

2/6 Biurokracja czy realna zmiana?

Dyskusji poddany został temat dotyczący tego jaki faktyczny, realny wpływ będą miały trendy ESG na gospodarkę, przedsiębiorców, konsumentów. Czy ten wpływ będziemy widzieć wyłącznie w procesach zachodzących w dużych organizacjach, czy również w mniejszych firmach? W końcu - czy przełoży się on faktycznie na lepsze "jutro" w obszarze środowiskowym, społecznym, w przestrzeni miejsc pracy i w życiu codziennym?

Większość uczestników zgodziła się co do tego, że istotne zmiany widać już dziś, w tym jak działają duże organizacje, zarówno w obszarach E, S jak i G. Zmiany te widać tak w procesach wewnętrznych jak i w relacji firm z otoczeniem zewnętrznym.

Podkreślano, że w niedalekiej przyszłości zmiany dotkną również mniejszych przedsiębiorców, niekoniecznie tych, których dotkną bezpośrednio regulacje, a również tych, którzy są dostawcami większych organizacji i którzy będą musieli dostosować się do ich wymogów, co niejednokrotnie może okazać się dużą uciążliwością tak operacyjną jak przede wszystkim - kosztową. Podkreślano, że będzie to moment weryfikacji rentowności i zasadności funkcjonowania dla wielu polskich firm, które są aktywne w łańcuchu dostaw większych podmiotów.

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

2/6 Biurokracja czy realna zmiana?

Podkreślano, że kwestie instrumentów finansowych i preferencyjne warunki dla zielonych inwestycji będą dosyć naturalnie przesuwać gospodarkę i przedsiębiorczość w kierunku zrównoważoności, nawet gdy części przedsiębiorców bezpośrednio nie dotkną regulacje czy polityki odbiorców.

Wskazano natomiast na bardzo istotne bariery związane z biurokracją i trudnymi procesami wewnętrznymi związanymi chociażby z raportowaniem i wdrażaniem zrównoważoności.

Uczestnicy podkreślali problemy związane z brakiem kompetencji i zasobów w firmach nie tylko mikro i małych, ale również średnich, odpowiednich do efektywnego zaadresowania i wprowadzenia zmian.

Często podnoszonym problemem był brak świadomości multidyscyplinarności obszaru ESG na poziomie zarządu, który powinien angażować znaczną większość pionów przedsiębiorstwa, żeby termin ESG nie został na papierze i nie wykluczył ostatecznie części przedsiębiorstw z łańcucha dostaw firm dużych.

2/6 Biurokracja czy realna zmiana? - cytaty warte refleksji

Takim motorem zmian jest i coraz bardziej będzie koszt kapitału. Z punktu widzenia spółki to de facto ESG jest elementem ryzyka. - No bo jak spółka nie zarządzi dobrze obszarem ESG, to koszt kapitału, czy to w formie długu, czy w formie akcji - wzrośnie. Spółki są na tyle racjonalne, że w długim terminie będą musiały to wziąć pod uwagę i się dostosować, także to będzie realna zmiana.

Jest bardzo wiele nauki przed tymi mniejszymi firmami. My w Polsce często nie mamy świadomości o wielu aspektach dotyczących przepisów prawa, chociażby w obszarze S i w kwestii równego traktowania pracowników w różnym wieku. Są branże, w których osób po 45 roku życia już się w zasadzie nie zatrudnia, nie mówiąc o równych szansach awansu, podwyżek czy szkoleń dla osób w wieku przedemerytalnym. To się będzie zmieniało.

Jest to szansa na zwiększenie świadomości w każdym aspekcie. Szansa też na to, aby wewnętrznie w firmach ludzie mieli świadomość i zewnętrznie jako klienci czy akcjonariusze. Żeby była świadomość, że mamy realny wpływ na otoczenie i na to jak działają firmy.

Firmy te mniej świadome dziś nagminnie robią ogłoszenia o pracę na stanowisko dyrektora do spraw ESG i jako wymóg podają wykształcenie związane z ochroną środowiska. No i ja się pytam - jeśli ta osoba skończyła ochronę środowiska, a ma być dyrektorem do spraw ESG, to zadba o E, ale co ona będzie wiedziała na temat S i G?

2/6 Biurokracja czy realna zmiana? - cytaty warte refleksji

Całkowicie zmienia się wymiar tego jak spółki mają prezentować swoje strategie na przyszłość. Dziś w dużych świadomych spółkach strategia biznesowa jest połączona ze strategią ESG. To nie są dwie strategie. My tak naprawdę naszym grupom interesariuszy zarówno akcjonariuszom, udziałowcom, klientom czy dostawcom mamy pokazywać jak ten zrównoważony rozwój ma nam pomóc dowieźć nasze cele biznesowe długoterminowo. Prawda jest taka, że jak patrzymy na sprawozdania finansowe, to one pokazują przeszłość. A chodzi o to, żeby móc zobaczyć, w jak długiej perspektywie to przedsiębiorstwo może jeszcze funkcjonować.

> *Ja to już widzę tę zmianę. Spójrzcie co się stało chociażby w sklepach wielkopowierzchniowych. Co się dzieje chociażby z lodówkami. To jest inwestycja w energochłonność, bo po pierwsze to się po prostu oczywiście opłaca. A po drugie jeden ze wskaźników celu w strategiach zrównoważoności mówi po prostu o zużyciu energii.*

To nie jest już filozofia, żeby inwestować w spółki, które są neutralne klimatycznie, bo one takie po prostu są i już - nic tam lepiej nie zrobimy. Teraz kwestią najważniejszą będzie, żeby kapitał płynął w stronę spółek, które mają ochotę najbardziej się zmieniać i przyczyniać się faktycznie do tej prawdziwej transformacji energetycznej czy klimatycznej, czy generalnie do celów zrównoważoności. I to będzie zmiana.

2/6 Biurokracja czy realna zmiana? - cytaty warte refleksji

To będzie fajna, dobra zmiana, która może krótkoterminowo będzie powodowała jak każda zmiana, jakieś dyskusje. Natomiast długoterminowo myślę, że ona idzie w dobrym kierunku. To są najczęściej duże organizacje, więc siłą rzeczy te działania, które one podejmą, będą się przekładać na mniejsze firmy i na ludzi, którzy w nich działają. A z drugiej strony mamy bardzo dużo do zrobienia, jeżeli chodzi o temat edukacji i odczarowania różnych mitów związanych chociażby z ekologią.

W przypadku dużych spółek dziś tak naprawdę ten element raportowania zrównoważoności jest na równi ważny z tym jak spółki opowiadają o swoich w wynikach kwartalnych czy rocznych. Dziś spółki chwalą się tym, że one mierzą tę zrównoważoność. Oczywiście to są większe spółki - te małe spółki są na razie trochę odcięte od tego, bo też nie mają presji, żeby powiedzmy mierzyć swój ślad węglowy. Nie mają też wiedzy, trochę też są ograniczone finansowo. Ale patrząc przez pryzmat tych większych spółek to naprawdę widać zmianę i ona będzie szła dalej.

Mnie to brakuje zrównoważenia w tej zmianie. My wszystko "na hura!" robimy. Jak wymienić to całą flotę. Kupmy nowe elektryki, wyrzućmy te diesle albo sprzedajmy je i nie liczymy jaki jest tak naprawdę koszt tej transformacji. To się powinno też zmienić.

Wejście na rynek pracy Generacji Z przyspieszy te zmiany.

3/6 Czy to już? Czy firmy podejmują się zmian?

Na kolejnym etapie rozmów zapytaliśmy uczestników jaka jest świadomość w zakresie ESG wśród polskich przedsiębiorców - dużych, średnich, małych. Czy czują potrzebę zmian? Czy już są w zmianie czy jeszcze nie?

Większość uczestników wskazała, że firmy duże, nie tylko te notowane na giełdzie, są świadome potrzeby zmian i te zmiany wdrażają, choć nie bez trudu. W przypadku niektórych firm, zwłaszcza takich o profilu produkcyjnym, w których w dużej mierze zaangażowani są pracownicy inżynieryjni lub o innej ścisłej specjalizacji, trudnością jest zmiana kultury organizacyjnej na taką, która będzie otwarta na zmiany związane ze zrównoważonością. W tym obszarze wymogi legislacyjne postrzegane są jako narzędzie istotnego wsparcia we wprowadzanej redefinicji strategii biznesu.

Firmy średnie i małe, których legislacja ESG może dotknąć lub też dotkną je polityki zrównoważoności ze strony korporacyjnych odbiorców, w części zaczynają zgłębiać problematykę, choć są na początkowym etapie zmian lub na etapie ich planowania. Problemem jest tutaj znaczny niedosyt wiedzy tak wewnątrz firm jak i wiedzy zewnętrznej, specjalistycznej o wymiarze praktycznym.

Firmy małe i średnie nie mają często świadomości o nieuchronności zaangażowania wielu pionów organizacji, aby realne zmiany w obszarze ESG miały szansę się faktycznie w organizacji wydarzyć. Dla wielu firm może być to proces trudny lub w skrajnych przypadkach niemożliwy do przejścia.

3/6 Czy to już? - cytaty warte refleksji

Wśród tych małych i średnich przedsiębiorców nie ma myślenia, że ta zmiana angażuje wszystkie działy, wszystkich ludzi i właściwie trzeba stworzyć całą strukturę i zupełnie inaczej zacząć myśleć o wszystkich procedurach, przejść przez wszystkie procesy, jakie są w organizacji, po to, żeby to ESG po prostu funkcjonowało. I to też nie jest tak, że nawet jeśli w firmie jest otwartość na oddelegowanie jednej osoby, to zmiana się uda. Ta osoba musi mieć wiedzę z wielu obszarów i potrafić pracować z wieloma pionami. Czyli to jest z jednej strony wyjście z takiego myślenia o przygotowaniu jakiejś tabelki i wyborze wskaźników, które mamy co roku lub częściej sprawdzać, a z drugiej przygotowanie odpowiedniej osoby lub osób i całych działów na tę zmianę. To jest naprawdę duże przerażenie, kiedy dochodzi do tej konfrontacji, że to trzeba jednak zaangażować całą firmę i stworzyć przy zarządzie jednostkę, i zaangażować zarząd i nauczyć się tej taksonomii.

Wiele tych rozwiązań środowiskowych jeszcze długo nie będzie atrakcyjnych. Weźmy chociażby przykład korzystania z wody z drugiego obiegu - na to dzisiaj stać jedynie 6% polskich gospodarstw.

Ci, którzy się decydują na np. wynajem interim managera, to myślą sobie w taki sposób, że przyjdzie ktoś, kto powie nam co mamy robić, nada rangę temu raportowaniu niefinansowemu. Powie czy to faktycznie już dziś musimy się za to brać czy możemy sobie jeszcze przemyśleć ten temat, albo zacząć od jakiegoś elementu, z którymi się łatwiej identyfikujemy. I najczęściej zaczyna się to od elektromobilności i zmiany samochodów dla zarządu. A to czubek góry lodowej. I tego nie widzą ci przedsiębiorcy.

3/6 Czy to już? - cytaty warte refleksji

Wielu przedsiębiorców mówi "okej, to będzie jak z RODO", trzeba będzie po prostu wydać pieniądze na kolejne "papiery" albo zatrudnić kogoś na etat. Dla właściciela niewielkiej firmy to są kolejne koszty, które musi ponieść. Dla nich to będzie przerażające, bo oni jeszcze nie za bardzo w ogóle wiedzą o co chodzi i jak głęboki jest to zakres zmian.

Polska jest ciągle krajem na dorobku. Tutaj często przecież chodzi o to, żeby będąc przedsiębiorcą przeżyć następne pół roku, następny rok. I te firmy nie mają żadnej motywacji, żadnej chęci do tego, żeby nakłady swojego czasu czy pracy poświęcić tego typu tematom. Ważne jest, żeby zarobić. I też nie do końca wysokim kosztem. Oni nie są wyedukowani tak jak jest obecne pokolenie. Ja niestety nie jestem taką optymistką w kwestii tych zmian.

Pamiętajmy, że bardzo wielu małych jest dostawcami dużych. W związku z tym oni też będą musieli pewne wymogi spełniać. Część z nich nie będzie w stanie tego zrobić. Pamiętajmy, że niestety to nie jest tak, że biznes jest dany raz na zawsze. Natomiast nie zatrzymamy nagle świata, nie zaciągniemy hamulca. Na razie większość tych regulacji dotyczy największych przedsiębiorców i instytucji finansowych, ale będą schodziły do tych mniejszych. Musimy się przygotować na to, że to każdego w jakimś większym lub mniejszym stopniu, w jakimś horyzoncie czasowym dotknie.

4/6 Przepisy czy klient?

Czy na postrzeganie ESG jako kierunku nieuchronnych zmian większy wpływ będzie mieć legislacja czy otoczenie biznesowe (klient, odbiorca)?

Większość uczestników wskazuje legislację jako główne źródło istotnie widocznych zmian, które zachodzą już w dużych podmiotach i zaczną zachodzić też w części mniejszych. Legislacja to jedyna metoda, dzięki której zmiany zwłaszcza w większych organizacjach, będą mogły efektywnie zajść i przyczynią się do ewolucji kultury organizacyjnej i myślenia o zrównoważoności w kontekście potencjalnej inwestycji, a nie tylko w kontekście kosztu.

Z drugiej strony uczestnicy wskazują, że też odbiorca, kontrahent ma ogromne znaczenie na postrzeganie ESG i na zwiększanie świadomości ESG wśród przedsiębiorców. W przypadku przedsiębiorców czy to małych czy średnich, których odbiorcą są organizacje korporacyjne o zaawansowanych pracach w kierunku zrównoważoności, już widać ten wpływ w formie audytów prowadzonych wśród firm będących w łańcuchu dostaw i w formie polityk tworzonych przez duże podmioty, adresowanych również do ich dostawców. Wskazuje się, że mali i średni przedsiębiorcy, będący dostawcami dużych podmiotów, bedą pod ich znacznym wpływem.

4/6 Przepisy czy klient?

Należy również zwrócić uwagę na presję zewnętrzną ze strony odbiorcy – konsumenta. Zarówno obszar E jak S są pod coraz większą presją ze strony konsumenta, który oczekuje od firm określonych postaw, polityk i strategii. Konsument, tak jak inwestor, głosuje swoim portfelem, przekazując coraz częściej środki firmom, którym ufa i które działają zgodnie z jego wizją świata. Presja konsumencka i jej wpływ na zmiany zachodzące w firmach są widoczne zwłaszcza w przypadku Generacji Z, dla której zrównoważoność zaczyna w niektórych segmentach rynku konsumpcji odgrywać znaczącą rolę w procesie decyzji zakupowych.

Uczestnicy dyskusji wskazywali, że choć legislacja będzie miała największy wpływ na faktyczne procesy zmian w firmach, to presja ze strony konsumenta jest na tyle istotna, że będzie pewnego rodzaju lewarem, mając wpływ na tempo i w części na charakter i kierunek ewolucji.

4/6 Przepisy czy klient? - cytaty warte refleksji

Presję tę oddolną, ze strony klientów, konsumentów widać u nas bardzo. Większość działów czuje tę presję. Konsumenci domagają się tego, żeby towary były bardziej ekologiczne, lepsze itd. To wymusza zmiany. Klient wybiera portfelem, od kogo kupuje, od kogo nie. I tym samym ma wpływ.

Moim zdaniem większą siłę ma tutaj właśnie to społeczeństwo i to widać ewidentnie w tym naszym nowym młodym pokoleniu. Oni są bardzo świadomi tych wyzwań, wiedzą czego chcą i wiedzą czego wymagają od dostawców, od sklepów, wybierają swoimi portfelami czy portfelami swoich rodziców co i od kogo kupują.

Legislacja ma największy wpływ, ale konsument swoimi wyborami będzie te trendy lewarował.

My jako społeczeństwo chcemy mieć powoli już inne wartości i ta legislacja gdzieś tam próbuje za tym nadążyć. Ja wiem o tym, że wielu przedsiębiorców to przeraża i to jest duża trudność i ja się z tym zgadzam. Z drugiej strony przez wiele lat nic się nie działo, czuliśmy się w biznesie trochę bezkarni. To jest pewien rachunek, który musimy bardzo szybko teraz zapłacić.

Legislacja szybciej zadziała, bo są pewne obowiązki. Natomiast te oddolne elementy, ten klient to jest coś, co będzie trwało powoli, ale będzie miało też znaczenie. To jest proces.

To kwestia zrozumienia, że to my kreujemy ten świat. Tak, to my mamy wpływ. Może niewielki, ale jednak mamy.

5/6 Ewolucja czy rewolucja?

Czy zmiany związane z ESG będą ewolucyjne czy rewolucyjne dla przedsiębiorców? Jak te zmiany mogą wpłynąć na przyszłość firm – na ich efektywność organizacyjną, rentowność?

Biorąc pod uwagę dojrzałość i wielkość organizacji – dla dużych firm będzie to zmiana raczej ewolucyjna. Z drugiej jednak strony, zmiany mogą być odczuwalne jako rewolucja, jeśli weźmiemy pod uwagę zakres niezbędnych modyfikacji i ich głębokość w większości pionów organizacji, zwłaszcza w przypadku organizacji z branż tradycyjnych, produkcyjnych, inżynieryjnych, często zamkniętych na zrównoważoność, w pewnych obszarach.

Dla mniejszych firm, które nie mają styczności w łańcuchu dostaw z dużymi odbiorcami, otoczenie zewnętrzne w postaci konsumenta czy źródeł finansowania preferujących podmioty zrównoważone, w dłuższym terminie mogą mieć ewolucyjny wpływ.

5/6 Ewolucja czy rewolucja?

Obszar S wskazywany jest jako obszar bardziej ewolucyjny, na który w przypadku podmiotów MŚP znaczny wpływ mogą mieć oprócz legislacji trendy społeczne i preferencje młodego pokolenia, wchodzącego na rynek pracy. MŚP, pomimo, że nie mają takich zasobów na realizację ambitnych celów w obszarze S-społecznym jak korporacje, wygrywają tu często innymi walorami, które wbrew pozorom mają dla społeczeństwa duże znaczenie. Uczestnicy wskazywali, że mniejsze firmy czują się odpowiedzialne za swoich pracowników, wiedząc że to od nich zależy spokojne funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Często są to również firmy będące znaczącym pracodawcą w mniejszym regionie, gdzie lokalne wartości mogą silniej wpływać niż legislacja.

Z drugiej strony wskazuje się, że w kulturze polskiej przedsiębiorczości nadal jest wiele do poprawy jeśli chodzi o zrozumienie praw pracowniczych i równe traktowanie pracowników, nie tylko ze względu na płeć, ale też choćby na wiek. W przypadku części firm to właśnie legislacja może być tu motorem zmian, choć raczej ewolucyjnych.

5/6 Ewolucja czy rewolucja?

W przypadku firm MŚP, które pozostają w łańcuchu dostaw przedsiębiorstw obowiązanych legislacją lub takich, które stosują swoje polityki zrównoważoności w stosunku do dostawców, może natomiast przyjść moment, który wymagać będzie prawdziwie rewolucyjnych zmian.

Tu problematyka dotyczy zwłaszcza obszaru E-środowiskowego i polityk zeroemisyjności cyklu produkcji czy logistyki, których wymaga w pełnym łańcuchu dostaw coraz więcej dużych firm.

Uczestnicy dyskusji wskazują na znaczne ryzyko powiązane z brakiem wśród firm MŚP odpowiednich zasobów kapitałowych w inwestycje na zieloną transformację z uwagi na kondycję finansową wielu mniejszych przedsiębiorstw, co w skrajnych przypadkach ekspozycji strumienia sprzedaży na jednego wiodącego odbiorcę może kończyć się wyborem "Dostosuj się lub zgiń".

5/6 Ewolucja czy rewolucja? - cytaty warte refleksji

Dla tych, którzy będą mogli stracić z dnia na dzień odbiorców swoich produktów, bo na przykład nie są zorganizowani, no to takie decyzje będą rewolucją. Natomiast myślę, że dla całej reszty jest to ewolucja.

Jeżeli chodzi o tempo zmian, to z perspektywy sektora finansowego, to jest absolutnie rewolucja. Dla przedsiębiorstw już trochę mniej odczuwalna, choć w dłuższym terminie da się im we znaki.

Wydaje mi się, że ewolucja jest jedynym tutaj słowem, bo rewolucja ma to do siebie, że może się ... nie przyjąć. Natomiast to taka szybka, przyspieszona ewolucja.

Jeśli chodzi o S to ewolucja. Tu jako przedsiębiorcy uczymy się chociażby poszanowania praw człowieka.

Zwłaszcza w kontekście G będzie to bardziej ewolucja niż rewolucja.

Wiele z firm będzie musiało w miarę szybko się dostosować, żeby się utrzymać w tym łańcuchu dostaw. Nawet jak legislacji na mikro nie ma i nie będzie, to będzie wymóg rynkowy. Jak dziś rozpisuję przetarg wobec spółek mikro, to np. wybieram tą, która da mi najlepszą cenę, ale od jutra np będę wybierać te z najniższą emisyjnością. Więc to nie jest tak, że ktoś nałoży na mikrusów kolejny obowiązek, tylko rynek zbytu to zweryfikuje. Niewidzialna ręka rynku zadziała i powie, że teraz już nie liczy się tylko cena.

5/6 Ewolucja czy rewolucja? - cytaty warte refleksji

Najważniejsze, żeby zmienić podejście nasze, ludzi do tego, że planeta to jest coś, co my pożyczamy od naszych dzieci. To są te regulacje, ale też jednak edukacja. To jest proces.

Należy ludzi przekonać, pokazać tę wartość, że to nie są tylko i wyłącznie koszty, że to nie jest tylko i wyłącznie nakład finansowy, tylko że za tym idzie pewna wartość i budowanie ambitnej, długofalowej wartości dla spółki.

Generalnie cała e-S-ka opiera się na trzech filarach, czyli po pierwsze równość - równy dostęp do wielu rzeczy, poszanowanie równości w miejscu pracy. Po drugie bezpieczeństwo. Po trzecie prawa człowieka. I umówmy się, że w Polsce ludzie nie wiedzą, czym są prawa człowieka. O tym się nie mówi, to jest jakiś taki jakiś abstrakcyjny twór.

Regulacje regulacjami, ale świadomość osób w firmie, które podejmują różne decyzje na co dzień, ma największe znaczenie. A to nie przychodzi z dnia na dzień. To jest zmiana kultury organizacyjnej.

Pamiętajmy, że ci najmniejsi przedsiębiorcy nie mają tak negatywnego wpływu na środowisko i całkiem dobry na społeczeństwo. Oni wiele rzeczy robią dobrze. Trzeba im to uświadomić i promować ten lokalny biznes. To kwestia poukładania pewnych obszarów, żebyśmy mieli tu jako kraj nawet przewagę dzięki tej naszej małej przedsiębiorczości.

Istotne jest w S, żeby zmienić też pewien "mindset", pewną kulturę traktowania ludzi i ich ról. Weźmy chociażby takiego sygnalistę. Na Zachodzie to pożądana rola. Na Zachodzie sygnalista. A u nas? Kabel!

6/6 Szansa czy zagrożenie?

Czy zmiany związane z ESG są szansą czy zagrożeniem polskich przedsiębiorców?

W tym obszarze uczestnicy najczęściej wskazywali zmiany ESG jako szansę
- szansę na lepsze jutro z perspektywy społeczeństwa i klimatu.

Z drugiej strony wskazywano na szansę na poukładanie biznesu, na drogę ku dojrzałości organizacyjnej dla firm, które gotowe byłyby tę dojrzałość osiągnąć, ale kierowane specyficzną kulturą organizacyjną polskiej przedsiębiorczości lat 90-tych, często niełatwym charakterem firm rodzinnych lub charakterem branży w której funkcjonują, nie są w stanie wejść na wyższy poziom rozwoju organizacyjnego. Dla takich firm legislacja może być szansą na poukładanie biznesu, a czasem - na zbudowanie nowej przewagi konkurencyjnej.

Według większości uczestników zmiany są wprawdzie dla przedsiębiorstw w długim terminie szansą, ale w krótszym dużą uciążliwością i wyzwaniem - tak operacyjnym, organizacyjnym jak i kosztowym. Szczególnie ciężkie będą dla firm, które obowiązane będą szybko odpowiedzieć na zmiany. Dla części firm, które nie będą w stanie podołać zmianom narzuconym zwłaszcza przez odbiorców, ESG może okazać się ryzykiem nie do przeskoczenia.

6/6 Szansa czy zagrożenie? - cytaty warte refleksji

Ja bym nie traktowała tego jako zagrożenie, a raczej jako bardzo duże wyzwanie.
Może jakby to było bardziej stopniowo robione, to byłoby lżej. Ale znowu nie ma czasu.

Z punktu widzenia tego, gdzie my w Polsce jesteśmy, wśród tych różnych przedsiębiorstw, może to jest moment, w którym jeśli dobrze zadba się o takie przedsiębiorstwo, o tą iskrę zrównoważoności, to jest szansa np. na lepszą pozycję konkurencyjną.

Dla mnie to szansa. Szansa na ciekawe źródła finansowania, często na preferencyjnych warunkach.
Szansa na zbudowanie relacji z otoczeniem zewnętrznym - z klientem, z kontrahentem.
Szansa na poukładanie firmy i relacji z pracownikami.

Oczywiście jest trochę takich firm, gdzie jest typowy przedsiębiorca "folwarczny", któremu zależy na tym, żeby "docisnąć" wynik, bo musi mu się zgadzać budżet na willę i nowe samochody, a pracownicy "jeśli nie Ci to inni będą". Rynek idący w kierunku tego, żeby właśnie o tych pracowników dbać i żeby ten wymiar społeczny zachowywać, trochę tych przedsiębiorców może nauczyć pokory. Jeżeli będzie pracodawca, do którego nikt ostatecznie nie będzie chciał iść, no to ten albo się dostosuje, albo zginie. To jest też pozytywna zmiana ewolucyjna, która prędzej czy później może nadejść.

ESG

Znów czegoś od nas chcą!

Na Zachodzie Sygnalista. A u nas? Kabel!

To jest pewien rachunek, który musimy bardzo szybko teraz zapłacić.

Pamiętajmy, że ziemię pożyczamy od naszych dzieci.

Kolejne RODO?

My w Polsce o prawach pracowniczych naprawdę niewiele wiemy.

To koniec świata jaki znamy?

Mamy potencjał, aby to poukładać zanim zagraniczny kapitał nam to poukłada.

Kultura organizacyjna? Do zmiany.

W długim terminie szansa. Ale w krótkim? Duża uciążliwość.

Ograniczenie mocy produkcyjnych.

To koniec folwarcznych przedsiębiorców.

Dostosuj się lub zgiń.

Nie ma już zysku za wszelką cenę, tylko trzeba zastanowić się i i jaki koszt tego zysku się generuje.

W końcu zadbamy o lepsze jutro

Organizatorzy: IKSYNC, SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET

Partnerzy: Comparic, REACH4., Portfel Polaka, INVEST CUFFS FUNDACJA, PHIBOX by PHILABS

ESG

Ewolucja czy (r)ewolucja?

Jak ESG wpłynie na rozwój polskich firm?

Dziękujemy za lekturę
i zachęcamy do refleksji.

W razie pytań zapraszamy do rozmowy:
contact@iksync.com
kontakt@fundacjakobiet.org

Organizatorzy: IKSYNC SIEĆ PRZEDSIĘBIORCZYCH KOBIET